

Program pro Evropu návrhy občanské společnosti

Evropský hospodářský a sociální výbor

Sdělení předsedy

Evropský hospodářský a sociální výbor poprvé ve své historii vypracovává dokument, v němž se v pravý okamžik celkově a podrobně vyjadřuje k současné politické diskusi a k palčivým a konkrétním problémům Evropy. Dokument nese název *Program pro Evropu – návrhy občanské společnosti*.

Tento program Výboru umožní zaujmout postoj ke dvěma zásadním otázkám, totiž k potřebě hospodářské a sociální obnovy a k volbám do Evropského parlamentu.

Výbor prostřednictvím tohoto programu vyzývá evropské instituce, členské státy, politické a sociální činitele, a tím i občany Evropské unie, aby zajistili, že ve volbách půjde o skutečně evropské, a ne pouze národní otázky. V době, kdy jsou všechny evropské země zapojeny do diskuse o hospodářské a finanční obnově, je to mimořádně důležité. Tato diskuse si zaslouží reakci na evropské úrovni a společná řešení.

Ve svém *Programu pro Evropu – návrhy občanské společnosti* Výbor institucím navrhuje soubor opatření a akcí, kterým se Evropa musí věnovat, aby podpořila udržitelnou hospodářskou a sociální obnovu směřující k pokroku. Výbor si vytyčil cíl podpořit upevnění evropské integrace, našich demokracií a reakcí na potřeby občanů.

Mezi tyto potřeby patří hledání vlastního smyslu evropské integrace: smyslu, který překračuje hranice trhu a institucí a podporuje kvalitativní rozvoj naší společnosti.

Mario Sepi, předseda EHSV
V Bruselu dne 24. března 2009

Úvod

Program pro Evropu: návrhy občanské společnosti má tři hlavní cíle: „výhledový“ cíl, „politický“ cíl a „institucionální“ cíl.

Výhledový cíl odráží ducha Výboru: tento program je v globálním a soudržném rámci činností Výboru vyjádřením vize jeho členů – zástupců organizací občanské společnosti v Evropské unii – týkající se cest, jimiž se musí Evropa vydat k udržitelné budoucnosti ve světě poznamenaném krizí.

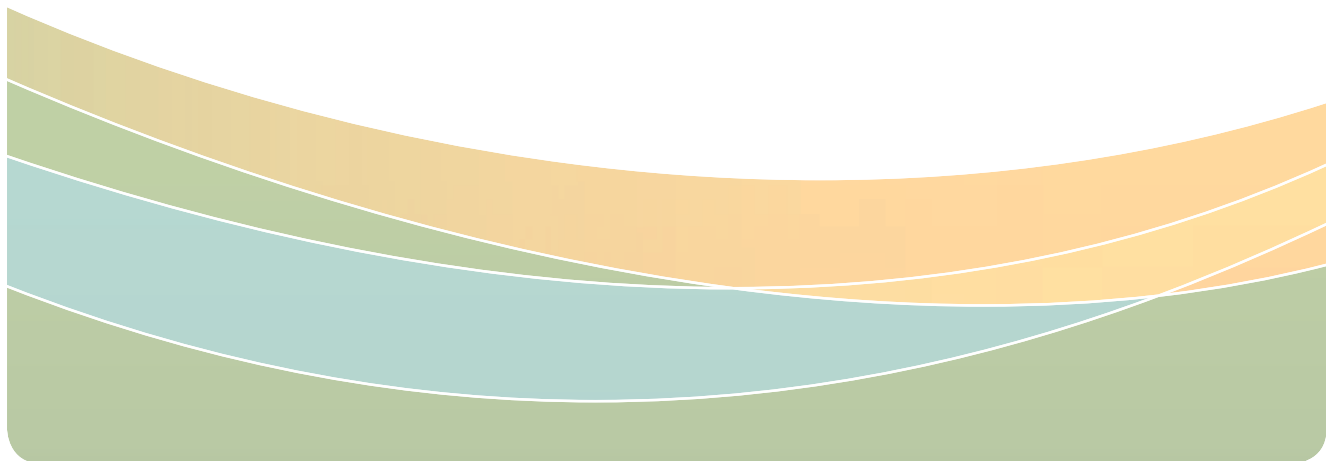
Politickým cílem Výboru je přednést ostatním evropským institucím, zejména Evropskému parlamentu, Komisi a Radě, jakýsi manifest občanské společnosti na podporu jejich činnosti a úsilí o naplnění společných cílů Evropy.

Institucionálním cílem je přenést ideje Evropského hospodářského a sociálního výboru do diskuse o výzvách, jimž bude Evropa vystavena v nadcházejících letech, a navrhopvat evropským institucím konkrétní opatření.

Společným jmenovatelem těchto tří cílů je myšlenka, která je vyjádřením samé podstaty Výboru: zvolit otevřený a solidární evropský model, který musí vést k větší koordinaci mezi hospodářskými a politickými pravidly, založené na strategiích spolupráce a integrace.

Krise, která začala na finančních trzích a rozšířila se na celosvětovou ekonomiku, staví před naši společnost nové otázky a zároveň prohlubuje již existující problémy, jako jsou chudoba, sociální rovnováha, životaschopnost a inovační potenciál našich podniků, přírodní zdroje, zdroje energie či migrace.

V situaci bezprecedentních změn občanská společnost i občané očekávají konkrétní reakce od evropských institucí, jež zodpovídají za politiky, které budou mít rozhodující vliv na budoucnost Evropy.

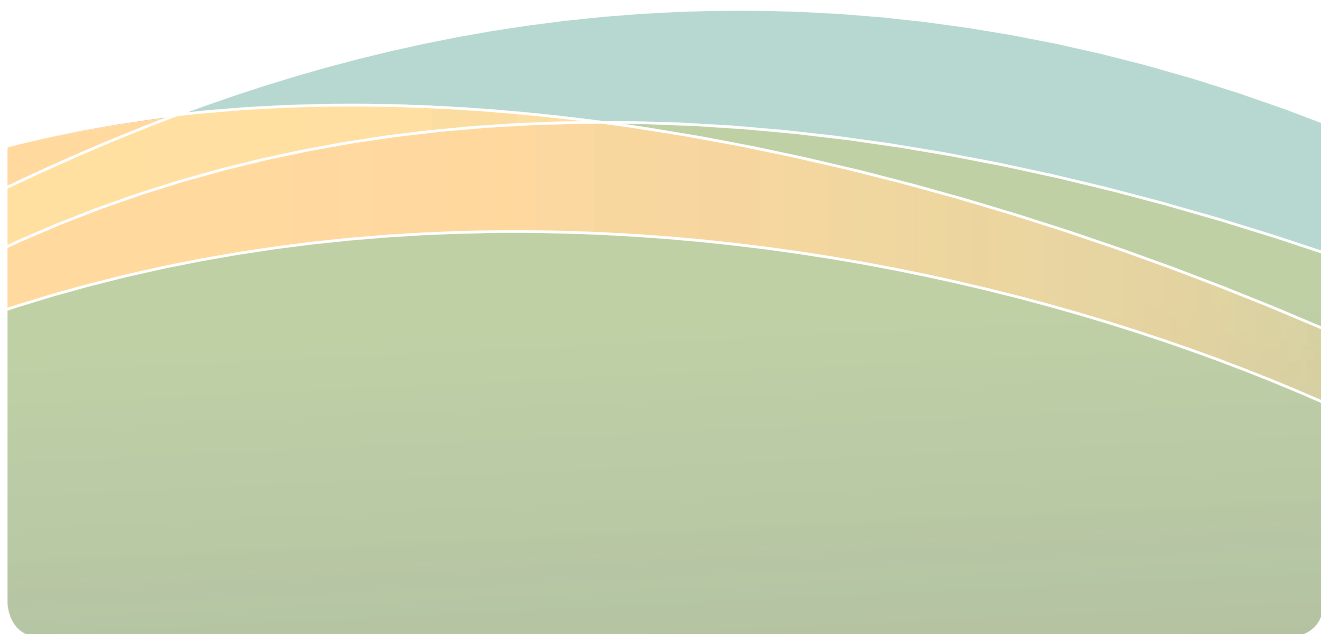

Cílem Evropské unie je být průkopníkem modelu dlouhodobého rozvoje. Evropský hospodářský a sociální výbor požaduje, aby instituce poskytovaly jasné odpovědi, které zajistí naplnění této úlohy.

Dnes, kdy stojíme před novým funkčním obdobím evropských institucí, které budou muset konat v tomto duchu, je důležité vyslechnout občanskou společnost, jež je živou silou vycházející z přímého kontaktu s hospodářskou a sociální realitou v našich zemích.

Návrhy Výboru se týkají těchto čtyř témat: hospodářská obnova; základní práva a evropský sociální model; udržitelný rozvoj; veřejná správa.

Tato témata jsou rozpracována ve 22 tematických dokumentech k jednotlivým specifickým oblastem, které jsou chápány jako hlavní diskusní okruhy. Na přípravě podkladů se aktivně podílely různé složky Výboru, a to díky zásadnímu přispění skupin ad hoc, které shrnuly hlavní politická doporučení Výboru vyplývající z jeho stanovisek tak, aby zahrnovala společné postoje jeho členů, všech tří skupin i jednotlivých specializovaných sekcí.

1 Hospodářská obnova v krátkodobém a střednědobém horizontu

2 Obnovená Lisabonská strategie po roce 2010

3 Pevná průmyslová základna pro evropské hospodářství

4 Malé a střední podniky – hnací síla růstu a zaměstnanosti

5 Výzkum a vývoj na podporu konkurenceschopnosti

6 Finanční systém pro oživení sociálně tržní ekonomiky

7 Politika soudržnosti: příspěvek k reálné ekonomice

8 Směrem k novému evropskému sociálnímu akčnímu programu

9 Obnovená evropská sociální agenda

10 Boj proti sociálnímu vyloučení

11 Podpora integrace státních příslušníků třetích zemí

12 Respektování základních práv

Obnova prostřednictvím udržitelného rozvoje

Udržitelné řízení našeho přírodního bohatství

Důrazná opatření proti změně klimatu

Energetická bezpečnost jako opravdový společný cíl

Využití potenciálu energetické účinnosti

K obnovenému řízení mezinárodních organizací

Podpora hospodářských, sociálních a kulturních práv
na světové úrovni

Mezinárodní propagace evropského modelu

Globální výzva v otázce výživy a evropská
rozvojová politika

Participativní demokracie a občanské iniciativy
v Evropské unii

Udržitelný rozvoj

Veřejná správa

Hospodářská obnova v krátkodobém a střednědobém horizontu

Evropa je těžce zasažena celosvětovou hospodářskou krizí. Pro upevnění důvěry spotřebitelů a investorů je zapotřebí bezodkladně a rozhodně jednat. Je nutné se opět zaměřit na dlouhodobé cíle a hodnoty.

V Evropě hrozí nárůst nerovností. Občanům, a zejména těm slabším, je třeba jednoznačně ukázat, že je političtí představitelé neházejí přes palubu – proto potřebujeme „nový sociální úděl“.

Hospodářská správa vyžaduje větší harmonizaci a řádnou organizaci. Výbor vyzývá všechny zúčastněné strany, především členské státy a Komisi, aby svá opatření na hospodářskou obnovu koordinovaly a provedly bez dalších odkladů při zohlednění následujících doporučení:

1. Aby ekonomika vzešla z recese posílena, je zapotřebí více investic do inovací, infrastruktury, výzkumu a vzdělávání. Je nutné klást větší důraz na projekty, které budou energeticky úsporné a šetrné k životnímu prostředí, a tak urychlit přechod na nízkouhlíkové ekologické hospodářství. Opatření na podporu podnikatelského sektoru musí zajistit – zejména Malé a střední podniky (MSP) – snadnější přístup k financování, avšak pouze v případě podniků, které mají vhodné řídicí struktury. Podmínky Paktu stability a růstu by neměly být překážkou pro investice, které by mohly vytvořit potenciál budoucího růstu.
2. Daňový základ členských států bude muset být rozšířen, a to nejen prostřednictvím zrušení daňových rájů, ukončení daňové konkurence a opatření proti daňovým únikům a podvodům. Po těch, kdo získali prospěch z nedostatečné regulace finančních trhů, je třeba požadovat příspěvek.
3. Rozumná restrukturalizace hospodářství musí být podpořena také politikou trhu práce. Pro všechny strany bude prospěšné, když se zaměstnanci udrží a budou školit, a nikoliv propouštět. Podpora nezaměstnaných by měla být spojena s rekvalifikací a zvyšováním kvalifikace. V období recese by mělo být nejvyšší prioritou zapojování mladých lidí do trhu práce.
4. Pro lidi s nízkými příjmy je třeba hledat specifická řešení. U nich by poptávku mohla stimulovat cílená přímá podpora, jako dočasné navýšení dávek v nezaměstnanosti či přidělení jiných forem podpory, které budou sledovat cíle obecného zájmu: poukázky na vzdělávání či poukázky určené k nákupu zařízení na získávání solární energie, časových jízdenek na hromadnou dopravu atp.
5. Sociální partneři by měli v rámci vyjednávání o mzdách přijmout střednědobou strategii udržení růstu mezd na úrovni růstu produktivity. Je třeba posílit sociální dialog s cílem překonat krizi a zmírnit hospodářský a sociální dopad na obyčejné občany.

6. Větší význam by měl být přikládán společným evropským projektům. Větší flexibilita mezi různými rozpočtovými kapitolami Evropské unie by umožnila, aby byly tyto projekty částečně financovány z nevyužitých prostředků. Dotace z různých fondů Společenství (např. ze strukturálních fondů) by měly být udělovány na základě flexibilního, pragmatického přístupu, aby tak rychleji přinesly výsledky.
7. Bylo by třeba rozpracovat myšlenku evropského dluhopisu vydaného evropským veřejným investičním fondem.
8. Evropská unie by měla být solidární s evropskými zeměmi, které mají potíže s platební bilancí, zejména pokud jde o nové členské státy.
9. Nezbytná je udržitelná reorganizace finančních trhů koordinovaná na globální úrovni a podpořená potřebnými pobídkami, jež by vedla k vývoji spolehlivých finančních produktů, které by podpořily reálnou ekonomiku. ■

Obnovená Lisabonská strategie po roce 2010

Evropa je těžce zasažena finanční a hospodářskou krizí. Tato situace je důležitou zkouškou pro Evropskou unii a pro Lisabonskou strategii.

Lisabonská strategie se svými třemi vzájemně propojenými pilíři, jimiž jsou: růst a konkurenceschopnost, udržitelný rozvoj a sociální začleňování a zaměstnanost, je navržena tak, aby řešila výzvy globalizovaného světa. Jedná se o zastřešující projekt všech, pro všechny a se všemi.

A právě nyní, během probíhajícího cyklu do roku 2010, je vhodné připravit přepracování této strategie. Členské státy si na národní úrovni musejí jasně přisvojit lisabonskou agendu a musí dojít k posílení koordinačního mechanismu na evropské úrovni. Stávající priority zůstávají v platnosti, avšak zvláštní úsilí musí být věnováno zlepšování veřejné správy a jejích prostředků, zapojení co největšího počtu zúčastněných stran do této správy a zdokonalení vnějšího rozměru této strategie na přístupu spolupráce a udržitelnosti.

V souvislosti s hlubokou ekonomickou krizí Výbor navrhuje pro přepracování Lisabonské strategie po roce 2010 následující politická opatření:

1. Vypracovat návrh Komise týkající se *obnovené evropské strategie pro růst a zaměstnanost (2010–2015)*, který by obnovil stávající prioritní oblasti, připojil vnější rozměr, zdůraznil nutnost zaměřit lisabonskou agendu na budoucnost při aktuálním poklesu ekonomiky, zlepšil veřejnou správu na všech úrovních a definoval přesvědčivou komunikační strategii pro evropskou veřejnost.
2. Účinněji koordinovat v rámci Rady politická opatření realizovaná na národní úrovni tím, že budou navržena konkrétní doporučení pro jednotlivé státy, včetně plánu provádění. Poskytnout každému členskému státu snadno přístupnou databázi informací o provádění těchto doporučení, o zpožděních oproti plánu a o nedostatcích při provádění. Dále vymezit oblasti neharmonizovaných politik, v nichž nedostatečná koordinace mezi členskými státy vede nebo by mohla vést k negativním dopadům či ke špatné alokaci zdrojů. Pokusit se výpočtem odhadnout náklady na „neexistenci společného evropského postupu“.
3. Otevřeně vyhodnotit v rámci Rady návrhy specifických doporučení Komise jednotlivým státům a vypracovat konkrétní závěry pro vytváření národních politik. Dále zaručit efektivnější makroekonomickou koordinaci mezi členskými státy.
4. Zhotovit přehled evropských projektů, které by zdokonalily nabídku ekonomiky s velkým důrazem na malé a střední podniky,

»»

podpořily evropskou integraci a/nebo přispěly k dosažení cílů Smlouvy.

5. Zajistit, aby byly interní politiky EU zasaženy do rámce světových výzev a evropské strategické cíle byly pevně zakotveny v rámci světového přístupu ke globalizaci, například:
 - podpořením konkrétních dohod o mezinárodních předpisech v oblasti práce, životního prostředí, duševního vlastnictví atd.;
 - vytvořením globálního přístupu k rozvojovým zemím;
6. Přejmout usnesení Rady, které by zaručilo zapojení organizované občanské společnosti do přepracované evropské strategie, čímž by se jí zajistila výraznější úloha od fáze přípravy až po realizaci jak na národní a evropské úrovni, tak i ve světě.
7. Efektivněji využít kontaktů Evropského parlamentu s národními parlamenty a motivovat tak vlády, aby přijaly nezbytná opatření na evropské i národní úrovni. ■

Pevná průmyslová základna pro evropské hospodářství

Průmyslová politika zaujímá významné místo v evropské agendě a tak by tomu mělo být i nadále. Tato politika musí zajistit otevřené trhy a zároveň zamezit státní pomoci, která narušuje hospodářskou soutěž. To je významné v současné krizi, která by mohla vyvolat vlnu protekcionismu.

Ještě nikdy nebyl význam pevné průmyslové základny jasnější než v tomto období hospodářské krize. Na pozadí finančních spekulací vychází najevo skutečná hodnota průmyslu pro *reálnou ekonomiku*. Průmysl a podnikatelské služby jsou klíčem k prosperitě, neboť vytváří konkrétní hodnoty a šance na vznik nových pracovních míst. Nehledě na to je průmysl obzvláště silně zasažen dopady krize a je bezpodmínečně nutné na ni v rámci Lisabonské strategie na evropské úrovni koordinovaně reagovat.

Nesmíme připustit, aby v této naléhavé situaci Evropa zapomněla na dlouhodobé výzvy, s nimiž jsou konfrontována její průmyslová odvětví: rostoucí konkurence – někdy nekalá – související s globalizovanými trhy; rozdíl mezi nabízenými schopnostmi a potřebami, zejména v oblasti inženýrství; nedostatek podnikatelského ducha; nadměrná byrokracie; ohrožení bezpečnosti dodávek surovin a energetických zdrojů; nutnost nalézt vhodné a mezinárodně vyvážené odpovědi na změny klimatu, které by neohrožovaly konkurenceschopnost apod.

V této souvislosti se Výbor vyslovuje pro rovnováhu mezi zachováním konkurenční výhody

pro průmysl Evropské unie, nutností sociálně přijatelných změn a udržitelností, a doporučuje přijmout následující opatření:

1. Provádět průmyslovou politiku zaměřenou na zachování vnitřního trhu a zlepšení konkurenceschopnosti prostřednictvím integrovaného přístupu, který kombinuje specifická horizontální a odvětvová opatření, a zlepšování tvorby a uplatňování právních předpisů.
2. Věnovat zvláštní pozornost MSP a podnikům, které tvoří počáteční a prostřední články hodnotových řetězců.
3. Podporovat podnikatelské služby, které jsou na úrovni EU často přehlíženy, jako nástroj pro zlepšení průmyslové výkonnosti a dosažení konkurenčních výhod na globálním trhu.
4. Podporovat inovace prostřednictvím finančních prostředků EU a přijetím a uplatňováním vhodných právních předpisů v oblasti duševního vlastnictví. Patent Společenství by měl být neprodleně schválen.
5. Podporovat průmyslovou politiku, která by zohlednila cíle udržitelného rozvoje a podpořila ekologický průmysl. Politiky na ochranu klimatu by neměly narušit rovnováhu mezi třemi pilíři udržitelnosti a nutností zachovat konkurenční výhodu pro průmysl EU.

6. Zaručit rovné konkurenční podmínky pro evropský průmysl na globálních trzích, zejména podporou sociálních a environmentálních norem v obchodních dohodách.
7. Vytvořit vhodné podmínky pro úspěšné završení průmyslových vlajkových projektů v Evropě.
8. Podporovat podnikatelského ducha a posilovat lidský kapitál a dohlédnout na to, aby odborná příprava v Evropě vycházela z potřeb průmyslu a vyvolávala zájem kvalifikovaných a mladých lidí o průmysl, a zejména o inženýrství a technologická odvětví.
9. Zabezpečit dodávky energie a surovin zajištěním transparentnosti trhů a cen.
10. Podporovat zřízení „sociálně a hospodářsky zodpovědných regionů“, což by zajistilo koordinované využití zdrojů všemi významnými průmyslovými činnostmi v určité homogenní oblasti. ■

Malé a střední podniky – hnací síla růstu a zaměstnanosti

4

Malé a střední podniky jsou srdcem evropského hospodářství a sociálního modelu a je naprosto nezbytné je podporovat, chceme-li využít potenciál pro růst a zaměstnanost, kterým 23 milionů malých a středních podniků v Evropské unii disponuje.

V době hospodářské krize jsou malé a střední podniky a samostatní podnikatelé ve velmi nejistém postavení a na mnohé z nich dolehla finanční obtíže, které mohou mít ničující důsledky.

Přesto jsou to právě malé a střední podniky, které mají největší potenciál k obnově a možné přeměně hospodářských nesnází na podnikatelské příležitosti, dokáží se pružně přizpůsobit podmínkám a zaujmout nové přístupy. Tím se stávají prvotním zdrojem růstu a zaměstnanosti.

Výbor proto zastává názor, že Rada, Parlament a Komise by měly vynaložit na podporu malých a středních podniků další úsilí, a pomoci tak v období oživení podnítit podnikatelského ducha následujícími opatřeními:

1. Komise by měla neprodleně připravit itinerář s jasnými termíny provádění konkrétních iniciativ uvedených v dokumentu Small Business Act.
2. Útvary Komise by měly lépe koordinovat svou činnost, aby sloužily malým a střed-

ním podnikům, mimo jiné podporou celoevropského působení společností.

3. Jsou nezbytná konkrétní opatření k usku-tečnění formálních závazků ke snižování administrativní zátěže, např. zřizování pracovišť, kde je možné vyřídit všechny administrativní záležitosti najednou.
4. Měly by se okamžitě vytvořit a zavést evropské nástroje umožňující podporu kapitalizace, síťového propojení, investic a celoživotního vzdělávání v malých a střed-ních podnicích i v případě samostatné podnikajících osob.
5. Je zapotřebí zajistit koherentní rámec pří-stupu k malým a středním podnikům, který jim jako základnímu prvku evropského hos-podářského systému zajistí ústřední místo ve všech politikách Společenství.
6. Mělo by se zlepšit operační prostředí pro společnosti působící na počátku nebo uprostřed dodavatelského řetězce.
7. V sedmém rámcovém programu pro výzkum a rozvoj, v programech pro výzkum, tech-nologický rozvoj a inovace a ve společném programu Eurostars je zapotřebí zlepšit pod-mínky pro účast malých a středních podniků a společností působících na počátku nebo uprostřed dodavatelského řetězce.

»»

-
8. Malé a střední podniky a společnosti působící na počátku nebo uprostřed dodavatelského řetězce musejí získat lepší přístup k financování. V této souvislosti je nutné posílit evropský referenční systém mikroúvěrů pro malé a střední podniky, např.:
- vytvořením soustavy dohod mezi evropským fondem pro mikroúvěry a jednotlivými bankovními institucemi poskytujícími mikroúvěry,
 - zavedením ratingových systémů Společenství,
 - nabídkou odborné přípravy jak institucím podílejícím se na poskytování mikroúvěrů, tak žadatelům, kteří je chtějí čerpat. ■
-

Výzkum a vývoj na podporu konkurenceschopnosti

Výzkum, technologický rozvoj a inovace (RTDI) jsou klíčovou hnací silou evropské konkurenceschopnosti a přispívají k tomu, aby si Evropa zachovala vůdčí postavení ve světě.

Konkurenceschopnost jde nad rámec tradičního měření národního HDP, jelikož zahrnuje sociální, hospodářskou a environmentální udržitelnost jako důležitý prvek hospodářské výkonnosti.

Udržitelnost není cílem, ale souvislým procesem, který zajišťuje, že Evropa zůstane konkurenceschopná prostřednictvím aktivního zapojení do činností RTDI, jež se zaměřují na tři hlavní oblasti: občany, prospěch a planetu.

S cílem zvýšit příspěvek výzkumu a vývoje k udržitelné konkurenceschopnosti Evropy se Výbor obrací na evropské instituce s následujícími doporučeními:

1. Na základě širokého konsensu přijmout obecný ukazatel, který bude přesnější než ukazatel HDP a bude zahrnovat sociální, hospodářský a environmentální rozměr konkurenceschopnosti.
2. Dále posilovat a podporovat Evropský výzkumný prostor (EVP) a neustále zlepšovat evropskou výzkumnou infrastrukturu prostřednictvím vnitrostátních a regionálních plánů pro RTDI.
3. Věnovat nepřetržitou podporu Evropskému partnerství pro výzkum prostřednictvím finančních, daňových a infrastrukturních opatření a podněcovat je k rozvoji strategických aliancí na mezinárodní úrovni.
4. Stanovit cíle výzkumu tak, aby nebránily tvořivosti výzkumných pracovníků, a to díky přístupu zdola nahoru (*bottom-up*), který umožní zohlednit skutečnosti zaznamenané subjekty v oblasti RTDI.
5. Zaujmout globální přístup k finančním nástrojům, aby bylo zajištěno optimální využití potenciálu RTDI v Evropě.
6. Trvale podporovat vzdělávací instituce, aby mohly poznat a splnit požadavky průmyslu v oblasti RTDI.
7. Stimulovat podnikatelské smýšlení v tomto průmyslovém odvětví a zasadit se o to, aby bylo více otevřené inovačním procesům v Evropě.
8. Zavést proces průběžného hodnocení a zlepšování podmínek přijetí výzkumných pracovníků v EVP s cílem zachovat atraktivitu pro nejlepší z nich.
9. Věnovat zvýšenou pozornost kapacitě pro inovaci evropských malých a středních podniků a jejich přínosu pro RTDI.
10. Zvýšit financování RTDI pro poskytování technologií (jako např. informačních a komunikačních technologií) a zároveň zohlednit, že tyto technologie jsou samy o sobě prostředkem k inovaci v jiných oblastech výzkumu. ■

Finanční systém pro oživení sociálně tržní ekonomiky

Celosvětová finanční krize zmařila investice do různých finančních produktů ve výši mnoha miliard amerických dolarů. Evropské vlády podnikly radikální kroky na národní i evropské úrovni, aby zachránily a znovu stabilizovaly finanční systém. Dosahují hranice svých možností.

Skupina odborníků pod vedením pana de Larosièra, kterou vytvořila Evropská komise, vypracovala zprávu, která jen zčásti zachycuje komplexnost příčin a jejich dopadů. Navíc plně nezkoumá možné kroky k nápravě, ani nenavrhuje dostatečně rozsáhlé změny, jež by zaručily subjektům finančního trhu rovné podmínky.

Výbor navrhuje následující opatření, jejichž cílem je pomoci evropským politickým činitelům s restrukturalizací finančních trhů, jež by se neomezovala na pouhé řešení krize, a s opětovným získáním důvěry ve finanční instituce. Tato opatření by měla být podpořena evropskými a vnitrostátními plány hospodářské obnovy a doprovázena dalšími kroky vedoucími ke znovunastolení důvěry. Jedná se o tyto kroky:

1. Naplánovat účinné a efektivní mezinárodní a evropské předpisy pro banky a kontrolní struktury, jež by zajistily stabilitu a transparentnost finančních trhů pro spotřebitele, státní kontrolní orgány, investory a další zainteresované strany a jasně určily odpovědnosti manažerů finančních institucí, finančních poradců, developerů finančních produktů, ratingových agentur a dalších subjektů finančního trhu, aby bylo možné znovu nabýt dlouhodobou důvěru.
2. Plánovaný systém by měl stanovit jednoznačné regulační a kontrolní odpovědnosti na vnitrostátní, evropské a mezinárodní úrovni, zřídit instituce, které by zajistily nezbytnou spolupráci mezi úřady, chránit před osobními úmysly obohatit se a před skupinovým egoismem subjektů finančního trhu, zapojit do zajišťování transparentnosti také zastupující orgány občanské společnosti a zajistit, že bankovní sektor se bude soustředit na svůj hlavní obor činnosti, aby poskytl kapitál nutný pro reálnou ekonomiku.
3. Je třeba usměrnit hledání prospěchu ze strany subjektů finančního trhu tak, aby to posloužilo reálné ekonomice. Bylo by vhodné vytvořit evropský nástroj, který by směřoval evropské úspory do produktivních investic.
4. Je třeba zabezpečit jednak včasnou kontrolu, která by umožnila identifikovat rizika plynoucí z nových produktů a služeb, jednak soustavný dohled ze strany příslušných orgánů, jež by měly náležité pravomoci.
5. Tento nový finanční systém by měl podporovat jednotný evropský trh v oblasti

finančních služeb, který bude zohledňovat specifické aspekty národních trhů a podporovat orgány založené na vzájemné pomoci nebo orgány, jež slouží obecnému zájmu.

6. Regulační požadavky by se měly vztahovat na všechny subjekty. Spekulativní (hedgeové) fondy, investiční banky, státní investiční fondy a další kapitálové fondy by měly mít povinnost zaregistrovat svou činnost na evropském kapitálovém trhu. Jejich ekonomické a strategické cíle, ale i posílení účasti zaměstnanců a vedoucích

pracovníků, by měly být vysvětleny ve zprávě vedení. Manažeři, kteří osobně rozhodují o činnosti a obchodním zaměření podniku, by měli nést osobní zodpovědnost.

7. Co se týče bilance, musí být znovu zavedena zásada úplnosti a ekonomického realismu (návrat k reálným hodnotám). Zvláště banky by měly tyto požadavky dodržovat, a to i ve vztahu k finančním podílům, a to tím, že zaručí, že nadhodnocená aktiva nezpochybní důvěryhodnost bilance a zveřejní svůj finanční podíl spolu s finančním podílem podniků a dceřiných společností. ■

Politika soudržnosti: příspěvní k reálné ekonomice

Současná krize odhalila přetrvávající strukturální slabá místa v evropské ekonomice. Tato slabá místa vyžadují cílevědomý přístup v politice soudržnosti Evropské unie.

Politika soudržnosti Evropské unie, financovaná ze strukturálních fondů v programovém období 2007–2013 částkou v celkové výši 347 miliard EUR (100 eur na obyvatele ročně), podporuje investice do reálné ekonomiky. Přibližně 70 % finančních prostředků na podporu soudržnosti je věnováno prioritám lisabonské agendy, jako jsou podpora výzkumu a inovací, zlepšení infrastruktury a rozvoj potenciálu lidského kapitálu.

Plán hospodářské obnovy Evropské komise předpokládá urychlení projektů, které čerpají podporu ze strukturálních fondů, a investování těchto prostředků v souladu s potřebami, jež se v důsledku krize objevují. Komise je toho názoru, že zvýšení předběžného financování projektů a urychlení náhrad výdajů u velkých projektů v tomto kritickém období hospodářského útlumu pomohou „nastartovat hospodářský motor“.

Výbor vyjadřuje plnou podporu konkrétním činnostem navrhovaným Komisí v oblasti politiky soudržnosti a strukturálních fondů. Domnívá se, že proaktivní, koordinované a účinné využití prostředků, jež jsou k dispozici na evropské,

vnitrostátní a regionální úrovni, by mohlo Evropě umožnit, aby z hospodářské krize vzešla posílena, a v souladu s touto myšlenkou doporučuje přijmout následující opatření:

1. Hlavním posláním strukturálních fondů by mělo zůstat přispívání k větší konvergenci evropských regionů a k vytváření nutné infrastruktury v nedávno přistoupivších členských státech a současně respektovat priority lisabonské agendy, a to díky lepší koordinaci různých oddělení Komise.
2. Právní předpisy a postupy Společenství je třeba zjednodušit a přizpůsobit skutečným potřebám. Je nezbytná lepší správa strukturálních fondů a regionální politiky – Komise, ale také členské státy by měly přijmout aktivní roli organizované občanské společnosti i účast soukromého sektoru, zejména malých a středních podniků a organizací sociální ekonomiky, na definování a realizaci projektů.
3. Komise by měla vypracovat konkrétní návrhy, s jejichž pomocí bude možné řešit problémy spojené s předběžným financováním projektů regionální politiky: příliš dlouhé platební lhůty, udržitelnost předkládaných projektů a pravidla *de minimis*.

»»

4. Politika soudržnosti Evropské unie by neměla být omezena pouze na finanční programy. Souběžně s prováděním existujících programů Výbor jednoznačně podporuje

politiku soudržnosti pro Evropu, která bude orientovaná na budoucnost a bude věnovat zvláštní pozornost městům, velkým městským a metropolitním oblastem. ■

Směrem k novému evropskému sociálnímu akčnímu programu

Nečekalo se, že hospodářská krize přeroste v krizi sociální. I když evropský sociální model umožňuje zmírnit následky krize pocíťované evropskými občany, tíživá situace celosvětového hospodářství musí být pro Evropskou unii příležitostí k potvrzení svých cílů a ambicí v oblasti sociální politiky.

Ve snaze znovu získat důvěru občanů v jednotnou a solidární Evropu musí evropské instituce zahájit nový sociální akční program, který bude odpovídat jejich potřebám při řešení úkolů globalizace a bude založen na vzájemné podpoře solidarity, respektování zaměstnanců, hlavních sociálních norem a hospodářské konkurenceschopnosti. K vytvoření programu přesahujícího časový horizont roku 2010 je třeba společně a účinně využít všechny nástroje a prostředky obsažené ve smlouvách: legislativní činnost, otevřenou metodu koordinace, sociální dialog a občanský dialog zahrnující občanské iniciativy.

Výbor doporučuje, aby se nový evropský sociální akční program zaměřil na tato témata:

1. Nové sociální cíle Lisabonské smlouvy, zejména plná zaměstnanost a sociální pokrok.
2. Příprava druhého zasedání Evropské rady věnovaného evropskému sociálnímu modelu (Hampton Court 2) a „sjezdů občanů“ projednávající sociální realitu,

jež bude Evropský hospodářský a sociální výbor pomáhat organizovat.

3. Zaručení sociálních práv stanovených v Listině základních práv Evropské unie.
4. Přispívání sociálních partnerů a občanské společnosti k přípravě programu.
5. Přijetí charty sociální udržitelnosti, která stanoví výkonnostní cíle v oblasti sociální ochrany.
6. Ratifikace a provádění úmluv Mezinárodní organizace práce (MOP).
7. Stanovení a provádění moderních politik v oblasti zaměstnanosti, umožňujících předvídat změnu pomocí sociálního partnerství a zvyšování úrovně znalostí.
8. Vytvoření sociálních mechanismů, které povzbuzují zaměstnanost s vysoce kvalitními pracovními místy, příležitostmi k mobilitě a se spravedlivou odměnou.
9. Přijetí legislativního rámce orientovaného na budoucnost, jenž umožní odblokování či zlepšení určitých směrnic, postupné zrušení výjimek a předvídání nových forem zaměstnávání a nových rizik na pracovišti.
10. Zapojení sociálních partnerů a organizované občanské společnosti do provádění, uplatňování a hodnocení právních předpisů Společenství v sociální oblasti.

11. Zohlednění koregulace a autoregulace, dohod, dobrovolných kodexů chování a norem doplňujících rámcovou legislativu Evropské unie v sociální oblasti v souladu se zásadami sociální odpovědnosti podniků.
12. Přijetí pevného právního rámce na podporu kolektivních nadnárodních dohod.
13. Posílení participativní demokracie a sociálního a občanského dialogu na základě nových příležitostí, které přináší Lisabonská smlouva.
14. Právo občanů na iniciativu jako dodatečný prostředek podporující sociální Evropu bližší občanům.
15. Prozkoumání možností spojených s posílenou spoluprací, jak je stanovena v Lisabonské smlouvě, umožňující členským státům prohloubit spolupráci v oblasti sociální politiky a urychlit ji.
16. Zlepšení otevřené metody koordinace s kvantitativními a kvalitativními cíli, lepšími sociálními ukazateli a zapojením zainteresovaných sociálních subjektů na místní úrovni. ■

Obnovená evropská sociální agenda

Obnovená sociální agenda Komise stanovuje politické priority a průřezová a mnohorozměrná konkrétní opatření pro příští roky, která pokrývají širokou škálu oblastí od politik zaměstnanosti po vzdělávání, zdraví, přistěhovalectví a mezikulturní dialog.

Tato agenda byla přijata před létem 2008, a vzhledem k rozsáhlé světové finanční a hospodářské krizi je nezbytné, aby se Evropská unie zasazovala za Evropu zakládající se na vzájemné podpoře solidarity, respektu vůči pracovníkům a ekonomické konkurenceschopnosti. Z tohoto důvodu Výbor žádá, aby byl přijat skutečně sociální program a byla obnovena sociální agenda na základě následujících opatření:

1. Je nutné provádět předpisy pro aktivní boj proti chudobě, diskriminaci a sociálnímu vyloučení, a zahrnout sem i cíle plnění sociálního zabezpečení, zohlednit nadnárodní práva pacientů a podporovat solidaritu mezi generacemi.
2. Je nutné jasně potvrdit cíl mobility, která má být příležitostí pro všechny, a zásadu nadřazenosti základních sociálních práv nad ekonomickými svobodami a pravidly hospodářské soutěže, v případě nutnosti prostřednictvím politických a právních opatření, aby byly znemožněny zásahy do nezadatelných základních sociálních práv a zabráněno nesrovnalostem, které vznikly na základě rozsudků Evropského soudního dvora o volném pohybu služeb a volném pohybu pracovníků.
3. Zohlednit rovnost žen a mužů jako zásadu, která je podmínkou pro dosažení cílů Evropské unie týkajících se růstu, zaměstnanosti a sociální soudržnosti, a přijmout zvláštní předpisy za účelem odstranění nadále přetrvávajícího rozdílu ve výši platů mužů a žen.
4. Posílit otevřenou metodu koordinace, zejména prostřednictvím většího využití kvantitativních a kvalitativních ukazatelů.
5. Je důležité posílit systém vztahů sociálních partnerů na úrovni Evropské unie i členských států a skutečnou konzultaci evropských sociálních partnerů v rámci článku 138 Smlouvy o založení Evropského společenství s cílem zajistit zavádění jejich společných dlouhodobých pracovních programů a podporovat nadnárodní kolektivní smlouvy s pevným právním rámcem.
6. Podpořit členské státy v přijímání, harmonizaci a monitorování společných zásad flexikurity, za úzké spolupráce se sociálními partnery: je nutné přijmout pevný právní rámec pro kolektivní vyjednávání s cílem posílit sociální dialog v rámci debaty o flexikuritě.

7. Přizpůsobit vzdělávání a odbornou přípravu s cílem zlepšit zaměstnatelnost, řešit nedostatek vhodných kvalifikací na trhu práce, zajistit rovnováhu mezi nabídkou odborné přípravy a poptávkou po ní a zaručit lepší přístup k celoživotnímu učení pro všechny věkové a sociální skupiny.
8. Klást větší důraz na inovace na pracovišti a na nové typy profesních dovedností a zajistit jasnější a jednodušší uznávání odborných kvalifikací. ■

Boj proti sociálnímu vyloučení

Každý šestý Evropan žije pod hranicí chudoby. Obdobím hospodářské krize vyostřený proces sociálního vyloučení, jež je příčinou či důsledkem chudoby, představuje hlavní výzvu pro evropské i národní politiky a ke zvládnutí této výzvy musí společnou činností přispět všechny sociální a hospodářské subjekty.

Výbor se domnívá, že k účinnějšímu boji proti sociálnímu vyloučení je na evropské úrovni nutné přijmout následující opatření:

1. Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení 2010 je zásadní iniciativou, avšak musí na něj být přiděleno více finančních prostředků, aby bylo možné lépe se zaměřit na důsledky krize.
2. Sociální partneři a další zainteresované subjekty musí hrát aktivnější roli při přípravě národních akčních plánů pro sociální začlenění.
3. Je třeba využít metodu „sociálního experimentování“ jako nástroje k aktivnímu začleňování osob, které jsou mimo dosah tradičních mechanismů podpory. Evropská komise by měla vytvořit celounijní síť ke sledování uplatňování této metody.
4. Evropský sociální fond by měl více podporovat sociální subjekty, které jsou iniciátory projektů zaměřených na zaměstnanost a odbornou přípravu znevýhodněných osob.
5. Je nutné vytvořit povinné záchranné sítě poskytující minimální sociální normy všem, kteří to potřebují, včetně minimální mzdy a důstojného důchodu, ale i přístup k finančním službám a kvalitním zdravotnickým a sociálním službám.
6. Hlavní zásady zaměstnanosti Evropské unie by měly zahrnovat pevná opatření na odstraňování překážek přístupu žen na trh práce a trvalého rozdílu mezi mzdami žen a mužů, jež snižují sociální ochranu žen a jejich důchodové zabezpečení.
7. Všechny mechanismy boje proti sociálnímu vyloučení by měly být přednostně zaměřeny na chudobu mezi dětmi, předčasné ukončení školní docházky a občas obtížný přechod ze školy do zaměstnání.
8. Je třeba vytvořit zvláštní fond na podporu služeb určených starším lidem, jenž by jim usnadňoval přístup k činnostem, které je naplňují, jako je například práce, dobrovolná činnost, celoživotní učení a další sociální aktivity.
9. Dodržování základních sociálních práv postižených osob by mělo být zhodnoceno na základě dohodnutých ukazatelů začlenění, spolehlivých statistických údajů a podle měřitelných cílů zaměstnanosti. Je třeba více využívat „doložku o zajištění souladu s potřebami postižených“, která je

obsažena v nařízení o strukturálních fondech Evropské unie. Národní sdružení by měla být více zapojena do zlepšování přístupu postižených osob ke vzdělání a odborné přípravě a do zpřístupňování pracovišť.

10. Instrukce Evropské unie by měly přijmout účinný právní základ a ucelenou souhrnnou strategii týkající se Romů, jejíž součástí by

byla institucionalizovaná platforma, která může pomoci utvářet evropské politiky pro začlenění Romů.

11. Bezodkladně by měla být přijata směrnice o potírání jakékoli diskriminace a vícenásobné diskriminace, aby bylo možné plně provést článek 13 Smlouvy o založení Evropského společenství. ■

Podpora integrace státních příslušníků třetích zemí

Integrace je obousměrný proces založený na právech a povinnostech státních příslušníků třetích zemí a hostitelské společnosti. Integrační politika musí být zaměřena na přistěhovalce i na hostitelskou společnost, aby se vytvořila společnost, v níž mají všichni občané stejná práva a stejné povinnosti a sdílejí hodnoty otevřené a pluralitní demokracie.

Výbor zdůrazňuje pozitivní přínos přistěhovalectví k hospodářskému a kulturnímu rozvoji Evropy.

Zaměstnání je zásadní součástí procesu integrace. Výbor podporuje umožnění legálních způsobů migrace pracovních sil a politiku boje proti zaměstnávání nelegálních přistěhovalců, kteří jsou často zneužíváni, ale domnívá se, že bojovat proti nelegálnímu zaměstnávání nelze pouze uvalováním sankcí na zaměstnavatele.

Pro zlepšení kulturní, sociální a ekonomické integrace státních příslušníků třetích zemí Výbor navrhuje, aby evropské instituce přijaly opatření, jejichž náplní či smyslem by bylo:

1. Prosazovat občanskou integraci založenou na zásadě rovnosti přistěhovalců se zbytkem populace, co se týče práv a povinností, a na základní koncepci občanství.
2. Zajistit plné fungování Evropského fóra pro integraci a přiřknout mu opravdovou

roli při utváření a hodnocení integračních politik.

3. Při přípravě politik integrace konzultovat sdružení hájící zájmy přistěhovalců a zapojit je do programů prováděných v této oblasti.
4. Vyčlenit dostatečné prostředky na integraci a podporovat místní a regionální orgány v činnosti na tomto poli.
5. Podporovat nové závazky sociálních partnerů a nevládních organizací k podpoře postupů vhodných k sociální integraci a k boji s rasismem a xenofobií či jinou formou diskriminace.
6. Zajistit, aby byla v integračních politikách plně uplatňována otevřená metoda koordinace.
7. Podporovat sociální subjekty v provádění projektů zaměstnanosti a odborné přípravy, jež budou založeny na participativní integraci přistěhovalců a umožní tak na bázi rovnosti zapojení těch, jimž jsou určeny.
8. Zapojit rovněž zaměstnanecké odbory a sdružení zaměstnavatelů do činnosti orgánů veřejné správy v oblasti boje proti nelegální práci.

9. Na evropské úrovni zahájit diskusi o možnosti připravit regularizační opatření a zároveň se vyhnout nebezpečí, že bude nedovolené přistěhovalectví považováno za „zadní vrátka“ legálního přistěhovalectví.
10. Vytvořit příležitosti legálního přistěhovalectví v odvětvích nejvíce postižených nelegální prací a jako podpůrné opatření připravit informační a vzdělávací kampaň, která bude zdůrazňovat důsledky nehlášené práce. ■

Respektování základních práv

Vytvořením opravdového společného evropského prostoru svobody, bezpečnosti a práva musí vzniknout správná rovnováha mezi těmito třemi dimenzemi, aby byly chráněny demokratické hodnoty, což dosud přijatá legislativa dostatečně nezajišťovala. Listina základních práv Evropské unie, jež je připojena k Lisabonské smlouvě, tvoří základ evropského modelu a všechny evropské politiky a rozhodnutí přijatá na evropské úrovni by se jí měly řídit.

Především přistěhovalecká politika a právní předpisy týkající se přistěhovalectví musí plně respektovat základní práva jednotlivce a rovněž zásady rovného zacházení a nediskriminace.

Výbor by mimo jiné rád zdůraznil význam služeb obecného zájmu, zakotvených v Listině základních práv Evropské unie a definovaných v protokolu připojenému k Lisabonské smlouvě.

Pro větší respektování základních práv v těchto dvou oblastech, jež se týkají především ekonomických a sociálních činností, Výbor doporučuje evropským institucím, aby přijaly opatření, jejichž náplní či smyslem by bylo:

1. Zajistit širší zastoupení organizované občanské společnosti ve správní radě a fóru nové Evropské agentury pro základní práva.
2. Rozšířit sféru občanství Evropské unie i na státní příslušníky třetích zemí, kteří mají trvalý nebo dlouhodobý pobyt na území jednoho z členských států Evropské unie.
3. Připojit na seznam deseti společných zásad společné přistěhovalecké politiky dvě nové zásady: respektování základních práv a svobod a respektování právního státu.
4. Rychle přijmout horizontální směrnici zavádějící společný soubor práv pracovníků z třetích zemí s legálním pobytem v některém z členských států.
5. Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost ratifikovat Úmluvu Organizace spojených národů o ochraně migrujících pracovníků.
6. Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost zaujmout proaktivní přístup k předvídání iniciativ v oblasti přistěhovalectví, které budou od té doby spadat do řádného legislativního postupu, a dohlédnout na to, aby tyto iniciativy plně respektovaly lidská práva a základní svobody, v souladu s Listinou základních práv Evropské unie.
7. Připravit iniciativu Společenství, kterou bude zahájena skutečná diskuse o definici pokynů týkajících se služeb obecného zájmu, a to vzhledem k jejich významu pro sociální a územní soudržnost Evropské unie v kontextu globalizace a k cíli podporovat univerzální přístup a práva uživatelů, jež je stanoven Lisabonskou smlouvou. ■

Obnova prostřednictvím udržitelného rozvoje

Udržitelný rozvoj a jeho tři pilíře – životní prostředí, sociální a ekonomické faktory – musí být základem oživení a obnovy Evropy a skutečně udávat směr budoucích politik. Evropský plán obnovy by měl mít podobu udržitelného „Nového údělu“ a tvořit pozitivní nástroj podpory udržitelného rozvoje. Evropská unie musí využít všechny dostupné prostředky k podpoře růstu na základě technologií s nízkými emisemi kyslíčnicku uhličitého, energetické účinnosti, racionálního využívání surovin a rovněž stimulace udržitelné spotřeby a výroby.

Stanovit růst HDP jako hlavní politický cíl vyvolává vážné deformace. Není již možné měřit růst pouze na základě kvantitativních kritérií; do HDP totiž není zahrnuto mnoho sociálních a environmentálních faktorů, které jsou nezbytné pro lidské blaho, protože s příslušným zbožím a službami se na trhu neobchoduje. Je třeba vypracovat nové ukazatele, které budou lépe měřit pokrok k udržitelnému rozvoji.

Za účelem nového pojetí prosperity z hlediska trvalého růstu Výbor doporučuje přijmout tato ustanovení:

1. Učinit udržitelný rozvoj jediným globálním cílem všech evropských hospodářských, sociálních a environmentálních politik. Evropská unie by měla v roce 2010 přijmout jedinou překlenující strategii na podporu udržitelného rozvoje, která by zahrnovala klíčové prvky tří stávajících strategií: Lisabonské strategie, strategie pro udržitelný rozvoj a strategie týkající se změny klimatu a energetiky.
2. Přehodnotit rozpočet Evropské unie s ohledem na udržitelný rozvoj. Veřejné výdaje musí zohledňovat hospodářské, sociální a environmentální aspekty a přihlížet stejným způsobem k právům budoucích generací jako k právům generací současných.
3. Určit nová měřítka pokroku lidského blahobytu a udržitelného rozvoje a prosazovat je při definování politických cílů namísto HDP.
4. Prosazovat v rámci vnějších vztahů Evropské unie podobný přístup k udržitelnému rozvoji v ostatních částech světa a zajistit tak vyrovnané šance pro rozvoj a zamezit narušení průmyslové konkurenceschopnosti.
5. Zaměřit sedmý rámcový program pro výzkum na klíčové oblasti udržitelnosti, jako jsou ekologické technologie a čistá energie. ■

Udržitelné řízení našeho přírodního bohatství

Přírodní zdroje jsou naším přírodním bohatstvím, a proto i páteří hospodářství. Náš blahobyt a budoucnost i hospodářská prosperita závisí na tom, zda budeme zodpovědně a s respektem využívat zdroje, které nám poskytuje příroda.

Za poslední čtvrtstoletí se světový hospodářský růst zdvojnásobil, ale 60 % ekosystému, který poskytuje potraviny, vodu, energii a čistý vzduch, bylo znehodnoceno nebo nebylo využito udržitelným způsobem.

Zachování biologické rozmanitosti je nezbytné, nejen z hlediska etického, ale také ekonomického. Ekonomické ztráty, které vyplývají z poklesu ekosystémových služeb, jsou již dnes vyčíslené na několik stovek miliard eur.

Financování z rozpočtu Evropské unie by mělo být motorem udržitelného řízení přírodních zdrojů. Zemědělství může mít buď prospěšné nebo škodlivé účinky na biologickou rozmanitost podle toho, jaké postupy jsou upřednostňovány.

Také společná rybářská politika by měla představovat nástroj na ochranu biologické rozmanitosti a měla by se vyvíjet směrem k řízení zaměřenému na ekosystémy a ne pouze na druhy.

Aby politiky Evropské unie přispívaly k udržitelnému řízení našeho přírodního bohatství, Výbor doporučuje přijmout tato opatření:

1. Ráznější opatření ohledně účinného využívání zdrojů, která by se týkala nejen energie, ale také surovin a vody, a především zajištění plného provádění existujících právních předpisů v oblasti biologické rozmanitosti a zacházení s vodou a odpady.
2. Zajištění účinného provádění existujících právních předpisů k ochraně biologické rozmanitosti.
3. Navrhování a provádění společné zemědělské politiky a společné rybářské politiky způsobem, který respektuje ochranu přírodních zdrojů.
4. Odblokování přijetí rámcové směrnice o půdě v Evropě.
5. Zohlednění otázky nedostatku vody a zařazení ustanovení o předcházení plýtvání vodou při přepracování rámcové směrnice o vodě.
6. Větší zohlednění úlohy lesů v Evropě i ve světě, jako útočiště biologické rozmanitosti, místa skladování uhlíku, zdroje bioenergie a stavebního materiálu a prostředku prevence rozšiřování pouští. ■

Důrazná opatření proti změně klimatu

Změna klimatu je jednou z největších výzev, které musí čelit dnešní svět. Abychom měli šanci tento problém vyřešit, je nutná silná politická vůle na všech úrovních a společnost se musí výrazně angažovat.

Chceme-li zabránit tomu, aby průměrné globální teploty vzrostly o více než 2°C v porovnání s úrovní před zprůmyslněním, musí být celosvětové emise skleníkových plynů podstatně sníženy. Emise v rozvinutých zemích se budou muset do roku 2020 snížit o 25–40 % a v polovině století o 60–80 % ve srovnání s úrovní v roce 1990. Z toho důvodu je nutné zásadně změnit náš způsob života, výroby a spotřeby. Předpokladem úspěchu je, že vyvinou úsilí všichni největší znečišťovatelé, kteří se sejdou v prosinci 2009 v Kodani v rámci konference OSN. Evropa musí přijmout přesvědčivá opatření v rámci svých vlastních hranic a připravit se na 30% snížení do roku 2020, které navrhla jako podmínku.

Nezbytné hospodářské změny jsou zdrojem příležitostí, ale představují rovněž důležité výzvy: na jedné straně mohou ekologické technologie vytvořit v Evropě nová pracovní místa, na straně druhé bude třeba, aby průmyslová odvětví s vysokými emisemi kyslíčného uhlíčitého podstatně snížila své emise. Pro realizaci těchto změn je třeba, aby všechny zainteresované strany přispěly ke transparentnímu řízení hospodářství s jasným uváděním všech

nákladů a přínosů různých opatření politik a jednotlivých technologií.

Výbor žádá evropské instituce, aby se důrazně angažovaly v činnosti proti změně klimatu, především prostřednictvím provádění těchto doporučení:

1. Uzavřít v prosinci 2009 v Kodani ambiciózní dohodu navazující na Kjótský protokol, jež bude obsahovat jasné závazky ze strany všech hlavních znečišťovatelů zodpovědných za emise kyslíčného uhlíčitého podle zásady společné, ale rozlišené zodpovědnosti, aby bylo dosaženo nezbytného globálního snížení emisí a zároveň zůstala zachována konkurenceschopnost evropských průmyslových odvětví.
2. Co nejdříve přijmout nové právní předpisy za účelem plnění cílů Evropské unie v oblasti snižování emisí, výhledově dosáhnout 30% snížení do roku 2020 v případě, že bude v Kodani dosaženo dohody, a začlenit všechny dotčené průmyslové sektory do systému pro obchodování s emisemi.
3. Dbát na to, aby využití finančních prostředků Evropské unie respektovalo cíle rozvoje směřujícího k nízkým hodnotám emisí kyslíčného uhlíčitého, včetně odborné přípravy pracovní síly pro kvalifikovaná pracovní místa v této oblasti.

4. Zajistit hospodárné dodržování environmentálních požadavků prostřednictvím zahrnutí vnějších nákladů, a to i sociálních, do cen všech druhů energie, a zároveň zohledňovat globální konkurenceschopnost. Energetické technologie, které si v oblasti energetiky vzájemně konkurují, musí být posuzovány s ohledem na náklady a přínosy během celého cyklu jejich životnosti.
5. Spojit úsilí o zmírnění změny klimatu se snahami přizpůsobit se dopadům již existujících změn: připravit se na zvládnutí období vichřic, sucha a záplav, přizpůsobit zemědělskou výrobu změnám klimatu a předcházet migraci a novým nemocím. ■

Energetická bezpečnost jako opravdový společný cíl

50 % energetických potřeb Evropské unie je zajišťováno dovozem a pokud nebudou přijata žádná opatření, vzroste tento podíl mezi lety 2020 a 2030 na 70 %. Nedávná druhá plynová krize mezi Ukrajinou a Ruskem jasně ukázala, že je čas zahájit opravdovou evropskou politiku energetické bezpečnosti.

Zabezpečení dodávek neznamena jen jejich fyzickou dostupnost, ale i dostupnost za společensky přijatelné ceny. Jediným úspěšným východiskem ze současné energetické a klimatické krize bude rychlá transformace energetické základny světového hospodářství, jejímž výsledkem bude snížení stávající nadměrné závislosti na spalování fosilních paliv. Proto je důležité, aby ve fázi přechodu k hospodářství s nízkými emisemi uhlíku byla do vnější politiky Evropské unie začleněna aktivní a odpovědná energetická a klimatická politika.

Vzhledem k celosvětovým problémům a vzájemné závislosti mezi dodavateli energie a jejími uživateli se Výbor domnívá, že by členské státy a všechny další zainteresované strany měly vyvíjet společnou činnost na zvýšení energetické bezpečnosti Evropské unie, a to na základě těchto doporučení:

1. Stanovit přesný harmonogram mohutných investic do energetické infrastruktury s cílem přizpůsobit evropskou rozvodnou soustavu dodávkám z menších decentralizovaných zdrojů obnovitelné energie a zajistit celoevropskou energetickou solidaritu, aby poptávka Evropské unie po ropě mohla během několika let přestat růst.
2. Pečlivě prozkoumat příležitosti a rizika jaderné energie.
3. Dále rozvíjet a důsledně používat posouzení dopadu zvolených technologií na udržitelný rozvoj, především dopadu biopaliv na ekologický životní cyklus. Výbor se domnívá, že částečné nahrazení nafty nebo benzinu agropalivy je jedním z nejméně účinných a nejnákladnějších opatření boje proti klimatické změně a není tedy vhodné vyčleňovat na ně v současné době finanční prostředky.
4. Jednat společně na evropské úrovni v otázkách vnější energetické politiky, prokázat solidaritu a bojovat proti používání energie jako zbraně v mezinárodních sporech.
5. V rámci sjednávání vnějších smluv požadovat, aby třetí země zavedly pravidla reciprocity, rovného zacházení, transparentnosti a ochrany investic.
6. Konzultovat a aktivně zapojit zástupce občanské společnosti do vytváření vnější energetické strategie.

7. Naplánovat mezinárodní severojižní a východozápadní propojení v rozvodných soustavách zemního plynu a elektřiny a podporovat projekty na diverzifikaci zdrojů dodávek z oblastí mimo Evropskou unii.
8. Doplnit transformaci evropské sítě dodávek energie o opatření pro předcházení krizím, jako je např. včasné varování, sdílení informací a hromadění zásob nebo využívání náhradních energií. ■

Využití potenciálu energetické účinnosti

Energetická účinnost a úspory energie jsou nákladově nejefektivnějším způsobem, jak splnit cíle přijaté v rámci klimatického a energetického balíčku Evropské unie, tj. snížit emise skleníkových plynů o 20 % do roku 2020 (stav z roku 1990) a nezávazný cíl dosáhnout snížení spotřeby energie v Evropské unii o 20 % do roku 2020 (ve srovnání s předpokládanou výší v roce 2020).

Výbor podporuje tento posledně uvedený cíl a současně doporučuje stanovit konkrétní cíle pro jednotlivé druhy výrobků a služeb, zejména těch, jež mají na vnitřním trhu výraznou váhu. Kromě několika výjimek neprojeví členské státy rozhodnost dosáhnout těchto cílů, především v hlavních oblastech spotřeby energie: soukromé dopravě a bydlení. Tím se stává zapojení občanů ještě více nezbytné, protože občané se často rozhodují v této oblasti podle nákladů, a je proto velmi významné podpořit jejich volbu ekonomickými pobídkami a odpovídajícími informacemi.

K využití plného potenciálu energetické účinnosti doporučuje Výbor tato opatření:

1. Zjistit, zda lze pro jednotlivé druhy výrobků a služeb stanovit konkrétní cíle v oblasti energetické účinnosti.
2. Iniciativy v oblasti energetické účinnosti musí být konkrétní a uskutečnitelné a musí být kontrolováno, jak velké jsou odchylky mezi cíli a konkrétními výsledky, jako tomu bylo u emisí z vozidel, celkového snížení CO₂, emisí skleníkových plynů a obnovitelných zdrojů energie.
3. Podporovat energetickou účinnost nediskriminačními pobídkami a dotacemi: snížením DPH nebo daňovými úlevami při nákupu energeticky účinných a k životnímu prostředí šetrnějších technologií nebo při instalaci lepší tepelné izolace v existujících budovách.
4. Iniciovat systém energetického označování potravin a tím umožnit evropským spotřebitelům, aby se mohli informovaně rozhodovat v této oblasti.
5. Poskytovat programy úspor energie a podporu pro občany se skromnějším rozpočtem, kteří musí platit rostoucí náklady za energii, ale nemají prostředky na investice do nového vybavení domu.
6. Podpořit šíření nových technologií, a tak co nejvíce využít možností poskytovaných 7. rámcovým programem Evropské unie pro výzkum a technický rozvoj 2007–2013, rámcovým programem pro konkurenceschopnost a inovace, programem LIFE+, strukturálními fondy a Fondem soudržnosti.

7. Informovat srozumitelně, účinně a trvale o různých energeticky účinných technologiích, o vyhodnoceních energetických dopadů různých způsobů spotřeby a o opatřeních prováděných orgány na evropské, vnitrostátní, regionální a místní úrovni. ■

K obnovenému řízení mezinárodních organizací

V posledních letech vznesla organizovaná občanská společnost, nevládní organizace a rozvojové země řadu otázek, které se týkaly nedostatku demokracie při rozhodovacích procesech v některých mezinárodních organizacích. V kontextu globalizace tyto organizace hrají zásadní úlohu při mezinárodních rozhodcích řízeních a nerovnosti v zacházení mezi rozvinutými a rozvojovými zeměmi na úrovni jejich systémů správy oslabují jejich věrohodnost. Aby se zvýšila legitimita a zodpovědnost těchto organizací, musí více zapojit rozvojové země do svých rozhodovacích procesů a nastolit strukturovaný dialog s občanskou společností.

Za účelem přispění k lepší správě mezinárodních organizací se Výbor domnívá, že by Evropská unie měla zohlednit následující návrhy:

1. Podpořit nastolení institucionalizovaného dialogu mezi mezinárodními organizacemi (OSN, Světová banka, MMF, OECD, WTO, ILO atd.), aby bylo dosaženo koordinace činností, které zlepší výsledky, a zároveň zabrání vzniku protichůdných programů a plýtvání prostředky.
2. Začlenit do této institucionalizované koordinace mezivládní organizace na regionální úrovni s cílem zapojit je do provádění rozvojových cílů tisíciletí.
3. Jednat ve prospěch zvýšení pravomocí rozvojových zemí v mezinárodních institucích, zejména v MMF a Světové bance.
4. Mezinárodní organizace by měly věnovat mimořádnou pozornost klíčovým otázkám, které se dotýkají rozvojových zemí (chudoba, epidemie, životní prostředí či zemědělská výroba).
5. Rozvojové země by měly obdržet trvalou a nepřetržitou podporu prostřednictvím převodu prostředků a know-how, aby se mohly efektivně a úspěšně zapojit do prací mezinárodních organizací.
6. Angažovat se v podnícení mezinárodních organizací, aby zvýšily svou transparentnost a formálně se zasadily o zabezpečení přístupu ke svým dokumentům v takové lhůtě, aby mohly zainteresované strany reagovat.
7. Prostřednictvím zavedených a strukturovaných mechanismů zapojit občanskou společnost do způsobu fungování mezinárodních organizací.
8. Demokraticky vybrat zástupce občanské společnosti zapojené do chodu mezinárodních organizací, a to v závislosti na jejich reprezentativnosti, nezávislosti a znalostech, a zajistit, že finanční prostředky jejich organizací budou spravovány transparentně.

9. Znovu potvrdit základní principy, z kterých musí vycházet vztahy mezi občanskou společností a mezinárodními organizacemi: jednoznačné vyjádření podpory vzájemného dialogu a odmítnutí všech forem

násilí; závazky v oblasti transparentnosti a závazky týkající se informací, přístupu k dokumentům, konzultace, hodnocení a internetových fór. ■

Podpora hospodářských, sociálních a kulturních práv na světové úrovni

Podpora práv, zejména hospodářských a kulturních, je z politických, hospodářských a sociálních důvodů ve světě velmi aktuální. V době hospodářské krize, celkového ohrožení životní úrovně a zpochybnění rozvoje v řadě zemí – na severu i na jihu – se hospodářská, sociální a kulturní práva stávají prioritou pro stále více zemí.

Výbor se domnívá, že ani hluboké změny ani ekonomická naléhavost nesmějí vést k poklesu bdělosti nad ochranou hospodářských, sociálních a kulturních práv stanovenou na mezinárodní úrovni, a doporučuje zohlednit následující návrhy:

1. V kontextu zpochybnování všeobecné platnosti práv a v době kulturního relativismu nesmí hledání nových cest narušit skutečnost, že jde o práva, jež jsou pro všechny nedělitelná.
2. Zajistit skutečné uznání hospodářských, sociálních a kulturních práv v rámci jednání, jež Evropská unie vede na úrovni mezinárodních institucí, na poli své zahraniční politiky a rozvojové politiky se svými partnery z třetích zemí a v rámci probíhajících politických dialogů na bilaterální či regionální úrovni.
3. Vyzvat k všeobecné ratifikaci protokolu, jenž se váže k Mezinárodnímu paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a na jehož přijetí se pracuje.
4. Zařadit otázku hospodářských, sociálních a kulturních práv do pověření k vyjednávání nových mezinárodních smluv Evropské unie.
5. Zdůraznit význam ochrany práce a všech souvisejících práv, explicitně definovaných v úmluvách Mezinárodní organizace práce (právo na práci, právo na sdružování a kolektivní vyjednávání, odstranění diskriminace v zaměstnání, zákaz dětské práce a nucené práce), a podpořit agendu pro důstojnou práci, kterou stanovila Mezinárodní organizace práce.
6. Zohlednit význam práva na sdružování, zejména pro profesní organizace, které přispívají ke konstruktivnímu dialogu.
7. Začít uvažovat o vytvoření kontaktních míst („focal points“) na podporu ochránců lidských práv, jež by institucím a orgánům Evropské unie umožnila pracovat v síti, vždy na poli jejich působnosti.
8. Považovat sociální partnery jakožto hlavní představitele sociálního dialogu za nejdůležitější subjekty a partnery Evropské unie plně zapojené do politického dialogu a zajistit jim podporu ze strany Evropské unie v zemích, kde pracují v obtížných podmínkách. ■

Mezinárodní propagace evropského modelu

Model, který Evropská unie vytvořila, pokud jde o politickou a ekonomickou integraci do jednotného trhu a o sociální normy a právní předpisy na ochranu základních práv, v současném světě vzájemně působí s dalšími společenskými modely, či je dokonce na nich závislý. V souvislosti s nástupem nových světových hráčů, novou mezinárodní dělbou práce, hegemonií finančního kapitálu, fragmentací produkčního řetězce či utvářením nových kulturních vzorů na mezinárodním poli se ukazuje, jak je tento model účinný, zároveň však hrozí, že by jej tyto faktory mohly oslabit.

Ukazuje se, že díky systému solidarity a sociálního dialogu je evropský sociální model, a v období světové hospodářské krize obzvláště, schopen neutralizovat negativní dopady. Prostřednictvím politik Evropské unie, jež jsou zaměřeny na okolní svět, ovlivňuje sociální situaci a udržitelný rozvoj ve třetích zemích.

Výbor se domnívá, že pro zachování a rozvoj evropského modelu je nezbytné si tyto vzájemné vazby uvědomit, a tudíž pomocí následujících opatření propagovat evropský model integrace a sociální soudržnosti za hranicemi Evropské unie:

1. Prosazovat v duchu konstruktivní spolupráce s ostatními organizacemi pro regionální integraci na světě hodnoty a mechanismy, jimiž se evropská integrace řídí a jež jí umožňují vytvářet společné politiky a při tom respektovat rozmanitost.
2. Podílet se v rámci mezinárodních partnerství a rozvojové politiky Evropské unie o zkušenosti z oblasti evropské hospodářské a sociální soudržnosti.
3. Zajistit lepší koordinaci kroků Evropské unie a v rámci různých institucí a mezinárodních politik zaujímat společnou pozici, to jsou nezbytné podmínky pro zajištění úspěchu vnější činnosti Evropské unie a jejích cílů v sociální oblasti.
4. Mezi priority vnější politiky zařadit opatření zaměřená na rozvoj vzdělávání, základní pracovní normy, sociální ochranu a rovnost žen a mužů.
5. Začleňovat sociální rozměr, hledisko životního prostředí a aspekty související se zaměstnaností do obchodních dohod a dohod o přidružení, jež Evropská unie ratifikuje.
6. Propagovat sociální normy, kolektivní vyjednávání sociálních partnerů a všeobecné systémy sociální ochrany coby stěžejní oblasti evropské rozvojové politiky.
7. Požadovat po evropských nadnárodních společnostech, aby podporovaly v souladu s evropským pojetím sociální odpovědnosti

podniků sociální dialog v těch odvětvích a třetích zemích, v nichž působí.

8. Prosazovat novou právní úpravu mezinárodního finančního systému.
9. Vypracovat proaktivní a komplexní migrační politiky, jež by usnadnily společný rozvoj zemí původu migrantů a jejich hostitelských zemí.
10. Přimět WTO, aby spolupracovala s MOP v otázkách práv pracovníků, a dostat tak otázku zajištění důstojné práce pro všechny do centra pozornosti globální správy.
11. Přimět mezinárodní finanční instituce k tomu, aby jejich politiky více odpovídaly cíli zajistit ve světě důstojnou práci.

12. Zohledňovat jako stěžejní prvky vnější činnosti Evropské unie i posílení organizací občanské společnosti, vytvoření systémů založených na zapojení občanské společnosti a jejím dialogu s institucemi usilujícími o regionální a globální integraci, uznání úlohy organizací zastupujících organizovanou občanskou společnost při uzavírání obchodních dohod a dohod o přidružení a podporu strukturovaného dialogu mezi organizacemi a sociálními partnery z Evropské unie a těmi, jež pocházejí z regionů či třetích zemí. ■

Globální výzva v otázce výživy a evropská rozvojová politika

Ve světě trpí přibližně 860 milionů lidí chronickým hladem způsobeným extrémní chudobou a téměř 2 miliardy lidí prožívají čas od času období, kdy kvůli různé míře chudoby nemají zajištěn přísun potravin. Zajištění potravin je komplexní otázkou, neboť závisí na celé řadě faktorů, které společně v roce 2008 ve světě způsobily skutečnou potravinovou krizi.

Kromě tematiky zajišťování potravin vyvstává otázka potravinové soběstačnosti, tedy práva všech národů určovat si vlastní potravinovou a zemědělskou produkci, a dále otázka podpory ekologicky udržitelných obchodních politik a postupů. Tyto otázky mají zásadní význam pro rozvojové země, kde nejméně 70 % obyvatelstva žije ve venkovských oblastech. Vzhledem k významu zemědělství pro hospodářství rozvojových zemí je zemědělství oblastí, jež je klíčová pro podporu udržitelného rozvoje, tvorbu pracovních míst, zpomalování přistěhovalectví a omezení chudoby.

Za účelem posílení bezpečnosti potravin na mezinárodní úrovni Výbor doporučuje přijetí těchto opatření v rámci rozvojové politiky Evropské unie:

1. Zemědělství se musí stát strategickou prioritou rozvoje. Plánování zemědělské politiky v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu ve spolupráci s místními zemědělskými organizacemi musí přispívat k potravinové soběstačnosti,
2. Rozhodnutí o rozvoji, výživě a nových energetických technologiích by měla zohledňovat sociální a hospodářskou rovnost a zároveň podporu regionálního rozvoje. Měly by být vypracovány lepší strategie pro rozdělení základních prvků potřebných k životu (vody, potravy, bydlení, energie, příjmu) a pro podporu investic, které by nebyly výlučně zaměřeny na hospodářské cíle.
3. Pro obchodování se zemědělskými výrobky je třeba stanovit rámec norem, jejichž cílem bude zaručit, aby každá země měla kdykoli k dispozici dostatečné zajištění potravinami. Rozvojové země, jež jsou závislé na dovozu potravin, musí těžit z obchodních výhod, které pomohou stimulovat jejich vnitrostátní produkci.
4. Evropská unie musí podporovat sdružení výrobců a organizace trhu v rozvojových zemích, aby mohl být vytvořen základ pro zásobování potravinami.
5. K zajištění dostupnosti potravinových zdrojů a stabilizace cen by bylo vhodné na jedné straně sestavit program, který ukládá povinnost vytvářet zásoby ve světovém měřítku, podobně jako je tomu v případě programu na vytváření zásob nafty, který

»»

platí v Evropské unii, a na straně druhé zřídit fond pro stabilizaci cen zemědělských surovin.

6. Pouze 1 % devátého Evropského rozvojového fondu bylo vyčleněno na zemědělství.

Vzhledem k významu zemědělství v rozvojových zemích je zásadně důležité, aby byl tento podíl zvýšen a do přípravy národních orientačních plánů byla zapojena sdružení zemědělců. ■

Participativní demokracie a občanské iniciativy v Evropské unii

Evropský politický systém se zakládá na relativně nových strukturách a je tedy proto méně uzavřen než systém většiny členských států. Evropský demokratický model spočívá na zastupitelské demokracii, ale již celkem jasně vykazuje rysy participativní demokracie. Lisabonská smlouva předpokládá současně posílení pozice zastupitelských sdružení a občanské společnosti v evropském institucionálním jednání a možnost, aby se evropští občané ujali iniciativy a předložili legislativní návrh (nový článek 11 Smlouvy o Evropské unii).

Rozvoj sociálního dialogu od 70. let 20. století, do něž byl Evropský hospodářský a sociální výbor úzce zapojen, svými výsledky prokázal, že správa věcí veřejných založená na zapojení má v moderním demokratickém systému své opodstatnění. Výbor několikrát prohlásil, že díky svým zkušenostem zástupce živoucích sil evropské občanské společnosti je připraven hrát aktivní úlohu při posilování participativní stránky evropského demokratického modelu.

Evropská komise ve své bílé knize o evropské správě věcí veřejných jasně vyzvala k aktivnějšímu zapojení občanů a zahájila celkovou reflexi o všech stránkách tohoto občanského zapojení. Po ukončení prací Evropského konventu, který byl pověřen přípravou ústavní smlouvy, se pojem „občanského dialogu“ dostal mezi oficiálně používané termíny.

Pro vytvoření skutečného mechanismu participativní demokracie Výbor doporučuje zohlednit následující zásady a přijmout tato opatření:

1. Participativní demokracie musí doplňovat demokracii zastupitelskou, avšak nemůže ji nahradit, protože oba modely mají odlišné opodstatnění.
2. Zásadní podmínkou a základem legitimacy práva na zapojení je reprezentativnost zastupitelů organizované občanské společnosti, a to jak z hlediska kvality, tak rovněž z hlediska kvantity.
3. Občanský dialog je formou pro vyjádření správy věcí veřejných a zásadním prvkem budoucího evropského demokratického modelu. Je interaktivní veřejnou debatou a jako takový umožňuje zahrnutí normativních obsahů do svého průběhu a vyžaduje institucionální ukotvení.
4. Konzultace a zapojení jsou dva odlišné způsoby účasti, jež se řídí zvláštními pravidly: při konzultaci obvykle instituce, jež o konzultaci žádá, určí partnera, který konzultaci poskytne, což znamená postup shora dolů, zatímco zapojení je základním právem občana, které je založeno na vzestupném principu v rámci participativní demokracie.
5. Výbor navrhuje vytvořit institucionální platformu pro občanský dialog a aktivně přispívat k jejímu rozvoji.

6. Vazby členů Výboru na vnitrostátní organizace občanské společnosti a hospodářskou a sociální realitu v Evropě mohou přispět k realizaci občanských iniciativ v souladu s

Lisabonskou smlouvou, a proto je Výbor připraven zavést tento inovující demokratický nástroj. ■

Evropský hospodářský a sociální výbor

Rue Belliard 99

1040 Bruxelles / BELGIQUE

Tel. +32 2 546 96 04 | Fax +32 2 546 97 64

Katalogové číslo: EHSV-2009-10-CS

www.eesc.europa.eu

QE-80-09-541-CS-C

ISBN 978-92-830-1192-7

9 789283 011927